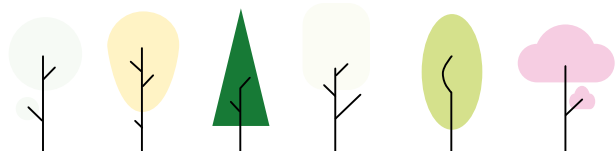

Metsäkeskus

Ympäristötukiohje 2026

Ympäristötukiohje

Metsälain 10 pykälän elinympäristöt ja METSO-elinympäristöt
sekä niiden rahoitus

Sisällys

Ympäristötukiohje	2
Johdanto	4
1 Ympäristötuen yleiset edellytykset	4
2 METSO-suojelukeino kohteen mukaan	5
3 Ympäristötukivarojen kohdentamisen periaatteita	5
5 Elinympäristön hoito ja kunnostus ympäristötukikohteella	6
6 Ympäristötuen elinympäristökohtainen rahoitus	6
7 Metsälain 10 pykälän elinympäristöjen rahoitus ympäristötuelle	7
7.1 Lähteiden, purojen, norojen ja pienten lampien välittömät lähiympäristöt	7
7.2 Suoelinympäristöt	8
7.3 Rehevät lehtolaikut	8
7.4 Kangasmetsäsaarekkeet	8
7.5 Rotkot ja kurut	8
7.6 Jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät	9
7.7 Karukkokankaita vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot	9
8.1 Lehdot	9
8.2 Monimuotoisuudelle merkittävät kangasmetsät	10
8.3 Monimuotoisuudelle merkittävät suot	11
8.4 Vesistöjen lähimetsät	12
8.5 Metsäluhdet ja tulvametsät	13
8.6 Metsäiset kalliot, jyrkänteet ja louhikot	13
8.7 Kalkkikallioiden ja ultraemäksisten maiden elinympäristöt	14
8.8 Harjujen paahde-elinympäristöt	14
8.9 Puustoiset perinneympäristöt	15
8.10 Maankohoamisrannikon monimuotoisuuskohteet	15
9 Ympäristötuen laskenta ja ympäristötukihakemus	15

Johdanto

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden turvaamisohjelman, METSO-ohjelman (jäljempänä METSO) tavoitteena on parantaa metsäisten luontotyyppien ja metsälajien tilaa sekä suojelutasoa. Ohjelma perustuu maanomistajien vapaaehtoisesti tarjoamiin kohteisiin sekä niiden suojeluun ja luonnonhoitoon erilaisin keinoin.

METSO-ohjelmassa on erilaisia vapaaehtoisen suojelun toteutuskeinoja. Luonnonsuojelulain mukaisista toteutuskeinoista päätöksen tekee alueellinen elinvoimakeskus. Metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmän (jäljempänä metka-laki) osalta toteutuskeinoja ovat 10 vuoden määräaikainen suojelu sekä elinympäristöjen hoito ja kunnostus, joista päätöksen tekee Metsäkeskus. Lisätietoja METSO-ohjelmasta on saatavilla [Metsonpolku](#)-verkkosivustolta.

Tässä ohjeessa kuvataan metka-lain mukaisen ympäristötuen käyttöä metsälain 10 pykälän elinympäristöillä ja METSO-ohjelman elinympäristöissä. Ohje on tarkoitettu käytettäväksi ympäristötukihakemuksia valmisteltaessa ja rahoituspäätöksiä tehtäessä.

Ympäristötuen rahoituksessa ja METSO:n toteutuksessa on tavoitteena kohdentaa metka-varoja metsälain ja METSO-ohjelman kannalta tarkoituksenmukaisimpiin kohteisiin. Kaikkien tarjolle tulevien kohteiden suojeluun ympäristötukivarat eivät riitä, jolloin kohteita joudutaan rajaamaan monimuotoisuusarvoltaan parhaisiin kohteisiin.

1 Ympäristötuen yleiset edellytykset

Ympäristötukea voidaan myöntää, jos metsien hoitoon tai käyttöön liittyvissä toimenpiteissä otetaan huomioon metsän biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonhoito tai metsien muu kuin puuntuotannollinen käyttö laajemmin kuin metsälaissa säädetään maanomistajan velvollisuudeksi.

Ympäristötuki kohdistetaan ensisijaisesti metsälain 10 pykälän erityisen tärkeisiin elinympäristöihin. Määrärahojen puitteissa tukea on mahdollista myöntää myös METSO-ohjelman luonnontieteellisten valintaperusteiden mukaisiin elinympäristöihin.

Maa- ja metsätalousministeriön antaman vuosittaisen luonnonhoitomomentin rahoituspäätöksen mukaisesti varoja käytetään metsälain 10 pykälän erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilyttämisestä yksityisille maanomistajille aiheutuvien, vähäistä suurempien menetysten korvaamiseen ympäristötuella silloin, kun hakkuu on todellinen uhka monimuotoisuuden häviämislle. Päätöksen mukaan varoja käytetään myös METSO-elinympäristöjen rahoitukseen ja luonnonhoitohankkeisiin ja rahoitusta myönnettäessä tulee pyrkiä alueellisesti monimuotoisuutta turvaaviin verkostoihin.

Metka-lain mukaista rahoitusta voidaan käyttää vain niillä alueilla, joilla metsälakia sovelletaan. Hakemuksen valmisteluvaiheessa tulee selvittää muun muassa kaavarajoitteet tuen hakemiselle. Ympäristötukea ei käytetä luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetuilla alueilla, luonnonsuojelulain mukaisessa eliölajien suojelussa eikä muissa luonnonsuojelulakiin perustuvissa korvauksissa. Suojeltava laji voi kuitenkin olla monimuotoisuuden lisäarvona ympäristötuella säilytettävällä tai hoidettavalla elinympäristöllä.

Rahoituksen tulee kohdistua metka-lain neljännen pykälän mukaisiin yksityisten maanomistajien metsiin. Ympäristötukihakemuksen valmisteluvaiheessa tulee pyrkiä

selvittämään hakijan kaikki samalla kiinteistöllä olevat rahoitusehtojen mukaiset elinympäristöt sekä valmistelevaan niitä koskeva ympäristötukihakemus. Tarvittaessa tulee selvittää ympäristötuen myöntämisen edellytykset etukäteen Metsäkeskuksen rahoituksen ja tarkastuksen asiantuntijan kanssa. Samassa ympäristötukihakemuksessa voidaan hakea ympäristötukikorvausta eri kiinteistöille, joiden omistuspohja on identtinen. Korvauksen laskenta ja omavastuun määrittäminen tulee tehdä aina kiinteistökohtaisesti.

2 METSO-suojelukeino kohteen mukaan

Ympäristötukihakemusten valmistelussa ja maanomistajien neuvonnassa tulee ottaa esiin sekä määräaikaisen että pysyvän suojelun keinot.

Mikäli kohde on pinta-alaltaan neljä hehtaaria tai sen alle, tai muodostuu useammista erillisistä kohteista, on metka-lain ympäristötuki yleensä kohteeseen sopivin METSO-keino.

Ympäristöministeriö on linjannut pysyvän suojelun kohteiden olevan pääsääntöisesti yli neljä hehtaaria. Pysyvän suojelun kohde voi olla pienempi etenkin silloin, kun se rajautuu suojelualueeseen tai se on lajistollisesti merkittävä.

3 Ympäristötukivarojen kohdentamisen periaatteita

Valtion talousarviossa myönnetään metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämisen ja metsäluonnon hoidon edistämisen vuosittaiset määrärahat. Metsäkeskus kohdentaa vuosittain määrärahoja ympäristötukeen talousarviossa ja maa- ja metsätalousministeriön varojen myöntöpäätöksessä mainituin perustein. Lisäksi kohdentamiseen vaikuttaa muun muassa alueellinen monimuotoisuustieto sekä alueelliset metsäohjelmat.

Metsälakikohteiden ja METSO-elinympäristöjen ekologinen laatu tulee aina huomioida ennen kohteiden pinta-alaa. Metsänomistajille tulee korostaa, että vain jäljempänä tässä ohjeessa mainitut metsälain ja METSO:n valintaperusteet täyttävät elinympäristöt voivat saada ympäristötukirahoitusta.

Rahoitettavat kohteet ovat useimmiten puustoisia metsämaan kohteita. Metsämaan kasvu on yli yksi kuutiometri hehtaarille vuodessa. Määrittelyssä otetaan huomioon metsänhoidollinen kiertoaika ja puuston kasvu sinä aikana. Monimuotoisuusarvioita vähäisiä kohteita ei rahoiteta. Jos kohde säilyisi myös ilman korvausta, kuten jouto- ja kitumaan suot ja kalliot, ei rahoitus edistä metsälain tai METSO-ohjelman tavoitteiden toteutumista. Vähäpuustoisia kohteita ovat kitu- ja joutomaan kohteet.

Maa- ja metsätalousministeriön varojen myöntöpäätöksen mukaan ympäristötukea voidaan myöntää silloin, kun hakkuu on todellinen uhka monimuotoisuuden häviämislle. Hakkuu ei ole todellinen uhka vaikeasti korjattavissa kohteissa, joissa hakkuu ei ole teknisten tai taloudellisten tekijöiden vuoksi mahdollista. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi saarikohteet tai suurten vaikeakulkustein soiden takana olevat kohteet, joissa korjattavissa olevan puuston määrä jää alle 200 kuutiometrin.

Ympäristötukikohteet pyritään rajaamaan maaston luontaisia rajoja noudattaen siten, että muodostuu metsäluonnon suojelun kannalta ekologinen kokonaisuus. Kohteiden

turvaamisessa on tavoitteena elinympäristöverkostojen muodostaminen ja pienten elinympäristökohteiden laajentaminen ekologisten rajojen mukaan.

4 Ympäristötukisopimuksen uusimisen menettely

Ympäristötukisopimukset on solmittu vuodesta 2004 lähtien kymmenen vuoden pituisina. Sopimuksia uusittaessa noudatetaan tämän ohjeen mukaisia elinympäristökohtaisia rahoitusehtoja, jolloin jokaisen elinympäristökuvion rahoituskelpoisuus tarkastellaan tämän ohjeen mukaisesti. Uutta sopimuskautta valmistellessa voi osa aiemman sopimuksen kohteista jäädä ympäristötuen ulkopuolelle, mutta kiinteistöltä voi löytyä uusia rahoitettavia kohteita, joita ei ole ollut mukana aiemmassa sopimuksessa ja jotka voidaan ottaa ympäristötukisopimukseen mukaan.

5 Elinympäristön hoito ja kunnostus ympäristötukikohteella

Ympäristötukikohteiden ominaispiirteitä vahvistavia hoito- ja käyttötoimenpiteitä voidaan rahoittaa ympäristötuesta. Ominaispiirteitä vahvistavia hoito- ja käyttötoimenpiteitä ovat suunnitelmalliset luonnonhoitotoimet ja luonnontilan ennallistamistoimet. Toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon metsälain asettamat rajoitteet erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelylle. Yleensä hoito- ja käyttötoimenpiteet kohdistetaan METSO-elinympäristöille ja metsälain 10 pykälän kohteet on suositeltavaa jättää kehittymään luonnontilaan.

Hoitotoista on laadittava aina ympäristötukihakemukseen liittyvä hoito- ja käyttösuunnitelma. Suunnitelman laadintaan löytyy Metsäkeskuksen verkkosivulta mallilomake. Luonnonhoitotyön tulee kohdentua kuviolle, jolle haetaan ympäristötukea.

Ympäristötukisopimuskohteessa luonnonhoitotarve arvioidaan osana ympäristötukisopimuksen valmistelua ja tarvittavat toimenpiteet rahoitetaan ympäristötuen yhteydessä haettavalla suunnittelu- ja toteutustuella.

6 Ympäristötuen elinympäristökohtainen rahoitus

Ympäristötuen valmistelussa noudatetaan [metsälain](#) 10 pykälän yleistä määrittelyä erityisen tärkeistä elinympäristöistä sekä elinympäristökohtaisista ominaispiirteistä. Metsälain mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia ja ne erottuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi. Erityisen tärkeät elinympäristöt ovat pienialaisia tai metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä.

Kohteiden arvioinnissa ja rajaamisessa tulee huomioida Metsäkeskuksen laatimat [Tulkintasuosituks](#)et metsälain 10 pykälän tarkoittamien erityisen tärkeiden elinympäristöjen rajaamisesta.

METSO-elinympäristöjen ja niiden luokittelun osalta valmistelussa ja rahoituksessa

noudatetaan Ympäristöministeriön julkaisua Monimuotoisuudelle arvokkaiden elinympäristöjen tunnistaminen, [METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet](#), jäljempänä kappaleessa 8 elinympäristöittäin mainituin tarkennuksin. METSO-kohteiden keskeisin valintaperuste on monimuotoisuuden kannalta tärkeä elinympäristö ja elinympäristöittäin luetellut valintaperusteet. Elinympäristökohtaisten valintaperusteiden lisäksi rahoitettavilla METSO-kohteilla tulee olla muita valintaperusteiden kappaleessa 2.1. lueteltuja yleisiä rakennepiirteitä. METSO-ohjelman mukaisilla ympäristötuella rahoitettavilla kohteilla ei saa olla jälkiä systemaattisista ja säännöllisistä metsätalouden toimenpiteistä.

METSO-ohjelman mukaisilta rahoitettavilta kohteilta elinympäristökohtaisten valintaperusteiden lisäksi vaadittavia yleisiä rakennepiirteitä:

1. Lahopuu: lahot maapuut, pökkelöt, kelot, pystypuut, kolopuut, tuulenkaadot
2. Vanhat lehti- ja havupuut
3. Jalot lehtipuut
4. Palanut puuaines
5. Puuston erirakenteisuus, latvusaukkoisuus.
6. Lehtoisuus, kalkkivaikutus, ravinteinen kallioperä
7. Pohjavesivaikutus, lähteisyys ja tihkuisuus
8. Soistuneisuus, lettoisuus, luhtaisuus, korpisuus ja rämeisyys
9. Luonnontilainen tai ennallistamiskelpoinen vesitalous

Tukihakemuksessa on kuvioitava erikseen metsälain 10 pykälän elinympäristöt ja METSO-elinympäristöt niiden pääelinympäristöryhmän mukaan. Jokaisesta elinympäristökuviosta toimitetaan Metsäkeskukseen hakemuksen yhteydessä metsävaratietostandardin mukainen kuviotieto.

Elinympäristöjen ominaispiirteitä ja monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä tulee kuvata riittävästi. Tärkeitä rakennepiirteitä ovat lahopuuston määrä ja laatu, vanhat lehti- ja havupuut, jalot lehtipuut, palanut puuaines, puuston erirakenteisuus, lehtoisuus, pohjavesivaikutus, soistuneisuus ja vesitalouden luonnontilaisuus. Lahopuuston määrä tulee ilmoittaa kuviokohtaisesti pysty- ja maapuun hehtaariohtaisina kuutiometrimäärinä.

7 Metsälain 10 pykälän elinympäristöjen rahoitus ympäristötuella

7.1 Lähteiden, purojen, norojen ja pienten lampien välittömät lähiympäristöt

Pienvesielinympäristöjen ominaispiirteitä ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensas-kerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto.

Pienvesien lähiympäristöt ovat ympäristötukeen rahoituskelpoisia puustoisina kohteina. Pienvesikohteiden rajauksessa noudatetaan Metsäkeskuksen metsälain 10

pykälän tulkintasuositusta. Pienvesikohteita on usein tarkoituksenmukaista laajentaa muilla niitä ympäröivillä elinympäristöillä, joiden määrittely tehdään kunkin elinympäristön omien kriteerien mukaisesti. Myös ympäristötukikelpoisuus määräytyy kunkin elinympäristön kriteerien mukaisesti.

7.2 Suoelinympäristöt

Suoelinympäristöille yhteinen piirre on vesitalouden luonnontilaisuus tai luonnontilaisuuden kaltaisuus.

- a) lehto- ja ruohokorvet ovat puustoisina suokohteina ympäristötukeen rahoituskelpoisia
- b) yhtenäiset metsäkorte- ja muurainkorvet ovat puustoisina suokohteina ympäristötukeen rahoituskelpoisia
- c) letot, ovat puustoisina tai vähäpuustoisina suokohteina ympäristötukeen rahoituskelpoisia,
- d) vähäpuustoisia kitu- ja joutomaan soita ei pääsääntöisesti rahoiteta. Poikkeustapauksissa voidaan ympäristötukisopimukseen ottaa mukaan vähäpuustoinen pienialainen suokuvio, mikäli kuvio on jäämässä muun sopimusalueen ympäröimäksi.
- e) luhdet ovat rahoituskelpoisia puustoisina kohteina.

Puustoisten soiden hydrologista tilaa voidaan parantaa esimerkiksi reunaojaa padottamalla tai tukkimalla ympäristötuen yhteydessä tehtävillä toimenpiteillä.

7.3 Rehevät lehtolaikut

Rehevien lehtolaikkujen ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliaskasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus. Rehevät lehtolaikut ovat ympäristötukeen rahoituskelpoisia. Kohteiden rajaaminen perustuu edellä mainittuihin ominaispiirteisiin.

Lehtokohteiden hoitoon, kuten vaateliasta lehtolajistoa uhkaavan havupuuston varovaiseen raivaukseen ja hakkuutähteen keruuseen, voi hakea tapauskohtaisesti tukea ympäristötukihakemuksen yhteydessä. Käsittelyn tulee olla [metsälain](#) 10 a ja 10 b pykälien sekä [valtioneuvoston asetuksen](#) metsien kestävästä käytöstä ja hoidosta 15 pykälän mukaista.

7.4 Kangasmetsäsaarekkeet

Kangasmetsäsaarekkeet sijaitsevat ojittamattomilla soilla tai soilla, joissa luontainen vesitalous on pääosin säilynyt muuttumattomana. Kangasmetsäsaarekkeet ovat ympäristötukeen rahoituskelpoisia puustoisina kohteina, kun niiden hakkuu on todellinen uhka monimuotoisuuden häviämislle.

7.5 Rotkot ja kurut

Rotkot ja kurut ovat kallioperään tai kivennäismaahan uurtuneita, jyrkkärinteisiä, pääosiltaan vähintään kymmenen metriä syviä, joiden ominaispiirteenä on luonteenomainen muusta ympäristöstä poikkeava kasvillisuus. Rotkot ja kurut ovat ympäristötukeen rahoituskelpoisia puustoisina kohteina, kun niiden hakkuu on todellinen uhka monimuotoisuuden häviämislle.

7.6 Jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät

Jyrkänteet ovat pääosiltaan vähintään kymmenen metriä korkeita ja elinympäristöön kuuluu myös jyrkänteen välittömät alusmetsät, joissa näkyy jyrkänteen vaikutus kuten jyrkänteestä irronnutta rapautunutta kiviainesta. Jyrkänteet ja niiden alusmetsät ovat ympäristötukeen rahoituskelpoisia puustoisina kohteina, kun niiden hakkuu on todellinen uhka monimuotoisuuden häviämislle.

7.7 Karukkokankaita vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot

Elinympäristöjen ominaispiirre on harvako puusto. Vähätuottoisina elinympäristöinä ne eivät ole pääsääntöisesti ympäristötuella rahoitettavia. Poikkeustapauksissa voidaan ympäristötukisopimukseen ottaa mukaan pienialainen vähätuottoinen kuvio, jos se on jäämässä muun sopimusalueen ympäröimäksi.

8 METSO-ohjelman valintaperusteiden mukaisten elinympäristöjen rahoitus ympäristötuella

8.1 Lehdot

Lehtometsien rakennepiirteitä ovat muun muassa vanhat lehtipuut, jalopuut, lehtopensaat, lahoppuusto sekä monipuolinen ja vaateli lajisto.

Lehdot ovat ympäristötuella rahoituskelpoisia sekä erillisenä, että muihin sopimuskohteisiin tai suojelualueisiin kytkeytyvinä, kun kohde on METSO-luokkaa yksi (luokka I). Laajoja lehtokohteita tulee tarjota ensisijaisesti alueelliselle elinvoimaketukselle rahoitettavaksi. Maanomistajan halutessa laajoja lehtokohteita voidaan rahoittaa myös metka-lain ympäristötuella. Ympäristötuella rahoitettavan METSO-ohjelman mukaisen lehdon puuston tulee olla varttunutta, eikä kohteella saa olla säännöllistä metsätaloudellista käsittelyhistoriaa.

Ympäristötuen myöntämisessä käytettävät METSO-ohjelman 1. luokan mukaisen lehdon valintaperusteet ovat

- Havupuuvaltaiset ja sekapuustoiset yli 100-vuotiaat lehdot.
- Lehtipuuvaltaiset yli 70-vuotiaat lehdot.
- Lehdot, joissa lahoppuuston määrä on yli 10 m³/ha.
- Lehdot, joissa kasvaa kookkaita, vanhoja tai lahovikaisia jaloja lehtipuita yksittäin tai ryhminä.
- Kosteat lehdot, joissa on luonnontilainen tai sen kaltainen vesitalous ja monimuotoisuuden kannalta tärkeitä puuston rakennepiirteitä.
- Kuivat harjulehdot ja kalkkipitoisten maiden lehdot

Ympäristötuella rahoitettavan METSO-ohjelman valintaperusteiden mukaisen lehdon ero metsälakikohteen lehtoon:

- METSO valintaperusteiden mukaisella lehdolla ei ole pinta-alarajaa
- METSO valintaperusteiden mukaisen lehdon puuston ei tarvitse olla luonnon-tilaista tai sen kaltaista – puuston tulee olla varttunutta ja kohteella tulee olla METSO valintaperusteissa mainittuja monimuotoisuudelle merkittäviä rakennepiirteitä
- lehtomultakerros voi olla laikuttaista
- lehtokasvillisuus voi olla laikuttaista tai sitä voi esimerkiksi kuusen varjostuksen vuoksi esiintyä niukemmin

Lehtokohteiden hoitoon, kuten vaatelista lehtolajistoa uhkaavan havupuuston rai-vaukseen tai hakkuutähteen keräykseen, voi hakea tukea ympäristötukihakemuksen yhteydessä.

8.2 Monimuotoisuudelle merkittävät kangasmetsät

Monimuotoisuudelle merkittävien kangasmetsien tärkein rakennepiirre on runsaslahopuustoisuus. Kangasmetsällä tulee olla myös muita monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä, kuten vallitsevan puuston korkea ikä, vanhat lehtipuut sekä puuston luonnontilaisuus ja erirakenteisuus.

Monimuotoisuudelle merkittävät kangasmetsäkohteet välitetään ensi sijassa alueel-liselle elinvoimakeskukselle, mutta jos maanomistaja ei halua pysyvää suojelua, tai se ei ole muusta syystä mahdollista, voidaan METSO-luokan yksi (luokka I) kohteita rahoittaa ympäristötukikohteina. Ensisijaisena rahoituskriteerinä on lahopuuston määrä. Ympäristötuella rahoitettavilla kohteilla lahopuun määrän tulee olla yli kymmenen kuutiometriä hehtaarilla. Lahopuun tulee olla rinnankorkeusläpimitaltaan vähintään 15 cm. Lisäksi rahoitettavalla kohteella tulee täyttyä jokin METSO-ohjel-man mukainen runsaslahopuustoisien kangasmetsän alla lueteltu valintaperuste ja olla muita monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä.

Ympäristötuen myöntämisessä METSO-ohjelman 1. luokan mukaisen runsaslahopuustoisien kangasmetsän valintaperusteet ovat

Lehtomaiset ja tuoreet kankaat

- Tuoreen kankaan havupuuvaltaiset yli 120-vuotiaat metsät.
- Lehtomaisen kankaan havupuuvaltaiset yli 100-vuotiaat metsät.
- Lehtomaisen ja tuoreen kankaan lehtipuuvaltaiset yli 80-vuotiaat metsät.
- Pohjavesivaikutteiset tai soistuneet metsät, joiden puusto on vanhaa (yli 80-vuotiaasta) tai puustossa on muita monimuotoisuudelle merkittäviä rakennepiirteitä.

Kuivahkot, kuivat ja karukkokankaat

- Kuivahkojen ja kuivien kankaiden metsät, jotka ovat yli 140-vuotiaita.
- Karukkokankaiden luonnontilaisen kaltaiset kehitysvaiheet.

Ympäristötuella rahoitettavan, yhtenäisen ja monimuotoisuudelle merkittävän kangasmetsäkuvion tulee olla pinta-alaltaan vähintään kolme hehtaaria. Tätä pienempiä monimuotoisuudelle merkittäviä kangasmetsäkuvioita voidaan rahoittaa poikkeustapauksissa. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi tilanteet, joissa kohde jää muiden ympäristötuella rahoitettavien, tai muutoin suojeltujen alueiden ympäröimiksi, tai ympärille välittömästi liittyvät alueet vähentävät selvästi koko rahoitettavalle kuviolle aiheutuvaa reunavaikutusta. Rahoitettava kuvio voi olla tätä pienempi myös silloin, kun se sijaitsee kurumaisessa painanteessa ja painanne vähentää selvästi rahoitettavalle kuviolle aiheutuvaa reunavaikutusta.

Turvekankaita ei rahoiteta monimuotoisuudelle merkittävinä kangasmetsinä.

Monimuotoisuudeltaan merkittäviä kangasmetsäkohteita voi kiinteistökohtaisesti olla yhteensä enintään kymmenen hehtaaria (10 ha). Tällöin otetaan huomioon myös muut mahdolliset kyseisellä kiinteistöllä voimassa olevat ympäristötukisopimukset.

8.3 Monimuotoisuudelle merkittävät suot

Monimuotoisuudelle merkittävien soiden tärkeitä rakennepiirteitä ovat muun muassa suon rehevyys, puuston korkea ikä ja luonnontilaisuus, lahoppuusto, kostea pienilmasto sekä vesitalouden luonnontilaisuus tai ennallistamiskelpoisuus.

Monimuotoisuudelle merkittävien puustoisten metsämaan soiden ja soiden metsäisten reunojen osalta ympäristötuella ovat rahoituskelpoisia METSO-luokan yksi (luokka I) puustoiset korvet ja letot sekä ravinteiset rämeet. Rämeillä ravinteisuutta ilmentävät ruohoisuus (muun muassa kurjenjalka ja raate) ja suursarat (muun muassa jouhisara ja pullosara).

Ympäristötuen myöntämisessä METSO-ohjelman 1. luokan mukaisen monimuotoisuudelle merkittävien soiden valintaperusteet ovat

Korvet:

- Kaikki vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset korvet.
- Korvet, joiden puusto on vanhaa (yli 80 vuotta) ja rakennepiirteiltään edustavaa.
- Ennallistamiskelpoiset ojitetut lehtokorvet, lettokorvet, ruohokorvet, aitokorvet ja pohjavesivaikutteiset korvet, jos niiden ennallistamissuunnitelma on tehty ja rahoitusta haetaan ympäristötuen yhteydessä.

Rämeet:

- Vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset ravinteiset rämeet.

Letot

- Vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset ravinteiset avosuot reunusmetsineen.

Vähäravinteiset rämeet ovat rahoitettavia, jos niiden puusto on yli 140 vuotiasta ja niillä on METSO-ohjelman valintaperusteissa mainittuja monimuotoisuudelle arvokkaita rakennepiirteitä.

Soiden ravinteisuuden tulkinnessa käytetään GTK:n ravinteisuusluokitusta [Suotyyp-
pien ravinteisuusluokat GTK](#)

Rahoitettava kohde voi olla erillinen tai kytkeytyä muihin rahoitettaviin kohteisiin tai suojelualueisiin.

Suokohteiden rajauksessa tulee pyrkiä ekologiseen kokonaisuuteen, mutta laajat suokohteet soveltuvat ympäristötukea paremmin METSO:n toteutuksessa luonnonsuojelulain pysyvään suojeluun.

Puustoisten suolinympäristöjen hydrologisen tilan parantamiseen, kuten ojien tukkimiseen tai veden palauttamiseen kuivuneelle suolle, voi hakea tukea ympäristötukihakemuksen yhteydessä.

8.4 Vesistöjen lähimetsät

Vesistöjen lähimetsien tärkeitä rakennepiirteitä ovat kostea pienilmasto, maaperän kosteusolot sekä puuston luonnontilaisuus ja erirakenteisuus.

Vesistöjen lähimetsistä voidaan ympäristötuella rahoittaa monimuotoisuusarvoltaan merkittäviä pienvesiympäristöjä, erityisesti purojen, norojen ja lähteiden lähimetsiä. Pienveden määrittelyssä sovelletaan [vesilain](#) mukaista vesistön määritelmää. Muiden vesistöjen lähimetsiä voidaan rahoittaa ympäristötuella esimerkiksi monimuotoisuudelle merkittävänä kangasmetsänä, lehtona tai puustoisena suokohteena, kun niiden rahoitusehdot täyttyvät.

Rahoitettavan METSO-valintaperusteiden mukaisen vesistön lähimetsän ero metsälakikohteen pienveden välittömään lähiympäristöön:

- METSO valintaperusteiden mukaisella vesistön lähimetsällä ei ole pinta-alarajaa
- METSO valintaperusteiden mukaisen vesistön lähimetsässä voi olla vanhoja käsittelyn jälkiä – kohteet eivät ole kuitenkaan olleet säännöllisten hoitotoimenpiteiden piirissä
- puuston tulee olla varttunutta ja kohteella tulee olla METSO valintaperusteissa mainittuja monimuotoisuudelle merkittäviä rakennepiirteitä

Ympäristötukea voidaan myöntää erillisille tai kytkeytyville METSO-luokan yksi kohteille (luokka I).

Ympäristötuella rahoitettavan METSO-ohjelman 1. luokan mukaisten vesistöjen lähimetsien valintaperusteet ovat

- Vesitaloudeltaan luonnontilaisten tai sen kaltaisten purojen ja norojen lähimetsät, joissa on monimuotoisuudelle merkittäviä puuston rakennepiirteitä.
- Luonnontilaiset tai sen kaltaiset lähteiköt, lähdehetteet ja lähdepurot lähimetsineen.
- Kalkkialueiden vesistöjen lähimetsät.

Pienvesikohteiden rajausta tulee tehdä riittävän laajana monimuotoisuusarvojen turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Rajauksen tulee olla vähintään metsälain 10 pykälän tulkintasuosituksen vastaava. Ympäristötukikohteeksi rajattavalla vyöhykkeellä tulee olla varttunutta puustoa ja talousmetsästä poikkeavaa puustorakennetta sekä moni-

muotoisuudelle arvokkaita rakennepiirteitä sekä edellytyksiä kehittyä luonnontilaisen kaltaiseksi ajan kuluessa, mutta puuston ei tarvitse täyttää kaikilta osin metsälain 10 pykälän tulkintasuosituksen mukaisen kohteen puuston vaateita.

Metsälain tulkintasuositusta kapeampi suojavyöhyke voi olla ympäristötuella rahoitettava, mikäli kohteella on joku muu METSO-elinympäristö esimerkiksi lehto, korpi tai metsäluhta ja kyseisen elinympäristön rahoitusehdot täyttyvät.

Pienveden hydrologisen tilan parantamiseen, kuten ojien tukkimiseen tai ohjaamiseen pintavalutukseen, voi hakea tukea ympäristötukihakemuksen yhteydessä.

8.5 Metsäluhdet ja tulvametsät

Metsäluhdet ja tulvametsät ovat vesistöjen ranta- ja lähimetsiä. Niille tärkeitä rakennepiirteitä ovat muun muassa säännöllinen pintavesien tulviminen, tulvalietteen kertyminen, lehtipuuston ja lahoppuuston runsaus ja puuston luonnontilaisuus.

METSO-luokan yksi (luokka I) mukaisia metsäluhtia ja tulvametsiä voidaan rahoittaa erillisinä tai muihin kohteisiin kytkeytyvinä kohteina.

Ympäristötuella rahoitettavan METSO-ohjelman 1. luokan mukaisten metsäluhtien ja tulvametsien valintaperusteet ovat

- Tulvivat lehti- tai havupuustoiset metsät, joihin kertyy tulvan mukana lietettä.
- Metsäluhdet, joissa on lahoppuustoisuutta tai vanhoja lehtipuita.
- Lepikkoiset luhdet ja lahoppuustoiset rantalepikot

Rahoitettavia metsäluhtia ja tulvametsiä voi kiinteistökohtaisesti olla yhteensä enintään kymmenen hehtaaria (10 ha). Tällöin otetaan huomioon myös muut mahdolliset kyseisellä kiinteistöllä voimassa olevat ympäristötukisopimukset.

Metsäluhdan tai tulvametsän hydrologisen tilan parantamiseen, kuten vesien palauttamiseen metsäluhtaan, voi hakea tukea ympäristötukihakemuksen yhteydessä.

8.6 Metsäiset kalliot, jyrkänteet ja louhikot

Metsäisille kallioille, jyrkänteille ja louhikoille tärkeitä rakennepiirteitä ovat muun muassa puuston korkea ikä, lahoppuusto sekä pinnanmuotojen vaihtelevuus.

Metsäiset kalliot, jyrkänteet ja louhikot, joiden puustossa on vain vähäisiä aikaisempien toimenpiteiden esimerkiksi varovaisen poimintahakkuun merkkejä, ovat puustoisina metsämaan kohteina ympäristötuella pääsääntöisesti rahoitettavia. Metsäisen kallion, jyrkänteen ja louhikon puuston iän tai lahoppuumäärän tulee täytyä ja kohteella tulee olla muita monimuotoisuudelle merkittäviä rakennepiirteitä. METSO-luokan yksi (luokka I) puustoisia kohteita voidaan rahoittaa erillisinä.

Ympäristötuella rahoitettavan METSO-ohjelman 1. luokan mukaisten metsäisten kallioiden, jyrkänteiden ja louhikoiden valintaperusteet ovat

- Puustoltaan yli 140-vuotiaat kalliometsät ja louhikot, joissa on lahoja maapuita, keloja ja/tai kilpikaarnamäntyjä.
- Puustoltaan yli 100-vuotiaat jyrkkien rinteiden luonnontilaisen kaltaiset metsät ja jyrkänteet alusmetsineen.

- Varttuneet ja uudistuskypsät kalliometsät, joissa on lahopuuta yli 10 m³ hehtaarilla. Lahopuuksi lasketaan rinnankorkeudeltaan vähintään 15 cm rungot.

Metka-tuella rahoitettavan yhtenäisen metsäisen kallion, jyrkänteen ja louhikon tulee olla pinta-alaltaan vähintään kolme hehtaaria. Tätä pienempiä kuvioita voidaan rahoittaa, mikäli ne jäävät muiden ympäristötuella rahoitettavien, tai muutoin suojeltujen alueiden ympäröimiksi.

Rahoitettavia metsäisiä kallioita, jyrkänteitä ja louhikoita voi kiinteistökohtaisesti olla yhteensä enintään kymmenen hehtaaria (10 ha). Tällöin otetaan huomioon myös muut mahdolliset kyseisellä kiinteistöllä voimassa olevat ympäristötukisopimukset.

8.7 Kalkkikallioiden ja ultraemäksisten maiden elinympäristöt

Kalkkikalliot ja ultraemäksiset kalliot ovat harvinaisia, yleensä pienialaisia ja niiden lajisto on vaateliasta ja harvinaista. Tärkeitä rakennepiirteitä erityisen lajiston lisäksi ovat puuston luonnontilaisuus ja mosaiikkimaisuus.

Kalkkikallioita ja ultraemäksisten maiden elinympäristöjä voidaan ympäristötuella rahoittaa puustoisina kohteina, jos ne eivät ole luonnonsuojelulain (9/2023) 65 pykälän mukaisia tiukasti suojeltuja luontotyyppejä. METSO-luokan yksi (luokka I) kohteita voidaan rahoittaa erillisinä tai muihin kytkeytyvinä kohteina.

Ympäristötuella rahoitettavan Metso-ohjelman 1. luokan mukaisten kalkkikallioiden ja ultraemäksisten maiden elinympäristöjen valintaperusteet

- Kalkkikallioiden ja kalkkilohkarealueiden puustoiset ja avoimet elinympäristöt, joissa on kalkkia suosivia tai vaativia lajeja.
- Kalkkialueiden luontaisesti kalkkivaikutteiset lehdot ja kangasmetsät, sekä niihin liittyvät kosteikot.
- Ultraemäksiset serpentiniittikalliot, serpentiniittikankaat, -lohkareikot ja -soraikot sekä niihin liittyvät muut elinympäristöt, joissa on ultraemäksisille alueille ominaista lajistoa.

Vähäpuustoisia kohteita voidaan rahoittaa silloin, kun ne jäävät muiden suojeltujen alueiden tai rahoitettavien kohteiden ympäröimiksi.

Kalkkikallioiden ja ultraemäksisten maiden luonnonhoito edellyttää hyvää tietoa kohteiden lajistosta, joten niiden hoito tulee suunnitella alan asiantuntijan kanssa.

8.8 Harjujen paahde-elinympäristöt

Harjujen paahde-elinympäristöille on ominaista äärevä pienilmasto sekä erityinen lajisto. Paahderinteillä puusto on yleensä harvaa ja aukkoista.

Ympäristötuen rahoituksen edellytyksenä on kohteelta löytyvä erityinen paahdelajisto. Alueellisesti edustavia METSO-luokan yksi (luokka I) kohteita voidaan rahoittaa erillisinä tai muihin kohteisiin kytkeytyvinä kohteina.

Ympäristötuelle rahoitettavan METSO-ohjelman 1. luokan mukaisten harjujen paahde-elinympäristöjen valintaperusteet ovat

- Paahdeympäristöt, joissa esiintyy paahdeympäristöille ominaisia kasveja ja/tai muita erityisiä paahdeympäristöjen lajeja.

Paahde-elinympäristöjen hoitoon, kuten umpeutumista aiheuttavan puuston ja harjulajistoa haittaavan hakkutähteen poistoon, voi hakea tukea ympäristötuen yhteydessä.

8.9 Puustoiset perinneympäristöt

Puustoiset perinneympäristöt ovat syntyneet maatalouskäytön, kuten laidunnuksen seurauksena. Perinneympäristöjen tärkeitä rakennepiirteitä ovat muun muassa harva puusto, vanha lehtipuusto sekä vaatelas lajisto.

Perinneympäristöt ovat yleensä hoitoa vaativia kohteita. Niitä rahoitetaan maatalouden ympäristösopimuksilla. Mikäli maanomistajalla ei ole mahdollisuutta hakea maatalouden rahoitusta ja kohde on metsätalousmaata, voidaan METSO luokan yksi (luokka I) kohteita rahoittaa erillisinä, mikäli kohteelta löytyy vanhoja tai kookkaita lehtipuita sekä niitty- ja ketolajistoa.

Perinneympäristön hoitoon, kuten puuston tai pensaikon poistoon, voi hakea tapauskohtaisesti ympäristötukihakemuksen yhteydessä.

8.10 Maankohoamisrannikon monimuotoisuuskohteet

Maankohoamisrannikon monimuotoisuuskohteet muodostuvat monista erilaisista elinympäristöistä kuten metsäluhdista, tulvametsistä, korvista ja muista soista, pienvesien lähimetsistä tai monimuotoisuudelle merkittävistä kangasmetsistä. Maankohoamisrannikon monimuotoisuuskohteita rahoitetaan ympäristötuelle kyseisen elinympäristötyypin ohjeiden mukaisesti.

9 Ympäristötuen laskenta ja ympäristötukihakemus

Ympäristötukikorvauksen laskenta on kiinteistökohtainen. Ympäristötuen sopimuskohtainen minimikorvaus on 500 euroa. Yhdelle sopimukselle voidaan liittää useampi omistukseltaan identtisen maanomistajan kiinteistö.

Ympäristötuki muodostuu peruskorvauksesta, hakkuuarvokorvauksesta ja mahdollisesta kannustinkorvauksesta. Lisäksi korvausta voidaan maksaa ympäristötukisopimuksen valmistelusta.

Ympäristötuen määrä ilman kannustinkorvausta on kolmasosa siitä määrästä, joka saadaan vähentämällä kohteen peruskorvauksen ja hakkuuarvokorvauksen summan maanomistajan omavastuuosuus.

Peruskorvaus on maakuntapohjaisesti määritellyn alueen puukuutiometrin keskikantohinta kerrottuna kahdella ympäristötukikohteen kutakin alkavaa hehtaaria kohden.

Hakkuuarvokorvaus saadaan kertomalla kohteella olevan puuston määrä maakuntapohjaisesti määritellyn alueen puukuutiometrin kantohinnalla. Puustoksi katsotaan

metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 16 pykälässä tarkoitettu kasvatuskelpoinen puusto, jolle arviointihetkellä syntyy kantohinta.

Kannustinkorvaus on kuolleesta puusta maksettava korvauksen osa. Kannustinkorvaukseen kelpoisilla kuvioilla täytyy olla yli 15 cm läpimittaista kuollutta puuta 20 kuutiometriä hehtaarilla ja vähintään 10 kuutiometriä. Kannustinkorvaus lasketaan siten, että ensin jaetaan kuolleen puun määrää ja laatua koskevat vaatimukset täyttävien kivioiden pinta-ala ympäristötukikohteen pinta-alalla, sitten saatu osamäärä kerrotaan 0,2:lla ja lopuksi saatu tulo kerrotaan perus- ja hakkuuarvokorvauksesta kertyvällä tuen määrällä, josta on vähennetty maanomistajan omavastuu.

Omavastuuosuus on neljä prosenttia sen kiinteistön markkinakelpoisen puuston arvosta, jolla kohde sijaitsee tai enintään 3 000 euroa. Markkinakelpoiseksi puustoksi katsotaan kiinteistön kaikilla palstoilla oleva kasvatuskelpoinen puusto, jolle syntyy arviointihetkellä kantohinta. Puuston arvon määrittämisessä käytetään maakuntapohjaisesti määritellyn alueen puukuutiometrin keskikantohintaa.

Ympäristötukisopimuksen valmisteluun voidaan myöntää tukea vain, jos se tehdään muuna kuin maanomistajan omana työnä. Maanomistajan omaksi työksi katsotaan aina vastikkeetta tehty työ. Ympäristötukisopimuksen valmistelu korvataan kohtuullisten todellisten kustannusten perusteella ja sen määrä on enintään 20 prosenttia sopimuskohteelle myönnettävän ympäristötuen määrästä. Metsäkeskus voi pyytää valmistelukorvauksen todentamista varten nähtäväksi maanomistajalle lähetetyn laskun. Lisäksi ympäristötukena voidaan korvata kokonaan ne kohtuulliset kustannukset, jotka aiheutuvat hoito- ja kunnossapitosuunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta. Hoitotyön aikana syntyvät nettotulot vähennetään myönnettävästä tuesta.

Ympäristötuen laskentaa ja ympäristötukihakemuksen laatimista varten on käytettävissä lisämateriaalina Metsäkeskuksen verkkosivujen [lomakkeissa](#) Ympäristötuen laskentataulukko. Taulukko ohjeistaa täyttämään hakijan tiedot, elinympäristökuviot ja niiden puusto- ja luontotiedot sekä kiinteistön välittömät hakkuumahdollisuudet. Laskelma hakee metsän sijaintikunnan perusteella laskennassa käytettävän maakuntapohjaisesti määritellyn keskikantohinnan sekä tuottaa hakemuksen laatijan syöttämien tietojen perusteella ympäristötukilaskelman. Ympäristötukihakemus sekä ympäristötukihakemuksen valtakirja löytyvät Metsäkeskuksen verkkosivujen lomakkeista.

Laatija voi hyödyntää hakemusvalmistelussa oman organisaation metsäsuunnittelmätietoa, maanomistajan suostumuksella [Metsään.fi-palvelun](#) tietoja sekä Metsäkeskuksen [avointa metsä- ja luontotietoa](#). Ympäristötukihakemukseen elinympäristöjen metsävara- ja luontotiedot voidaan toimittaa myös laatijan omasta järjestelmästä, jos sen tietosisältö vastaa Metsäkeskuksen kuviomuotoisen metsävaratiedon [metsätietostandardia](#) ja riittävät monimuotoisuuden rakennepiirteet on kuvattu elinympäristökuvioilta.

Lisätietoja ympäristötuella rahoitettavista kohteista ja hakemuksen laadinnasta saa Metsäkeskuksen alueellisilta luonnonhoidon asiantuntijoilta sekä rahoituksen ja tarkastuksen asiantuntijoilta. Valtakunnallista ohjeistusta antavat rahoitus- ja tarkastuspäällikkö sekä luonnonhoidon johtava asiantuntija.